Üslup ve Anlatımın Özellikleri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Üslup**, "Sanatçı fikirlerini nasıl dile getiriyor?" sorusunun cevabıdır; herkesin kullandığı ortak dilin kişisel ve özgün kullanımıdır. Yazarın dünya görüşünü, hayata bakışını ve kişiliğini yansıtır; romanın yapı ve içerik unsurları üslubu belirlemede etkilidir.
- Üslubu belirleyen ögeler: cümle uzunluğu, sözcük seçimi (yerli/yabancı kökenli, sade/süslü), niteleyici sözcüklerin kullanımı, söz sanatları, diyalogların yeri, anlatımın hızı.
- **Açıklık:** Duygu ve düşüncelerin, tartışmaya yol açmayacak şekilde, tek anlamla iletilmesi. **Yalınlık:** Anlatımın süsten ve gösterişten uzak olması. **Duruluk:** Gereksiz sözcük ve ifadelerin bulunmaması.
- **Özgünlük:** Anlatımın benzerlerinden farklı olması. **Akıcılık:** Anlatımın hiçbir engele takılmadan akması. **Doğallık:** Yapmacıktan uzak, içten söyleyiş. **Tutarlılık:** Duygu ve düşüncelerin birbiriyle çelişmemesi.
- Duruluk bozukluğu örneği: "Yaklaşık on kadar kişi geldi." ("yaklaşık" ile "kadar" aynı anlamı taşır). Açıklık bozukluğu örneği: "Annem beni kardeşimden çok sever." (Kim kimi daha çok sever? iki anlama gelir.)

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Anlatımın özelliklerini açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1. açıklık 2. duruluk 3. yalınlık 4. tutarlılık
a) Anlatımda gereksiz sözcük bulunmaması
b) Düşüncelerin birbiriyle çelişmemesi
c) Düşüncenin tek anlamla, tartışmaya yol açmadan iletilmesi
d) Anlatımın süsten ve gösterişten uzak olması

2 "Sanatçı, fikirlerini nasıl dile getiriyor?" sorusunun cevabı aşağıdaki kavramlardan hangisidir?
A) Konu B) Üslup C) Tema D) Olay örgüsü E) Bakış açısı

3 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Üslup, ortak dilin kişisel kullanımıdır.
( ) Her yazarın üslubu, dünya görüşünün ve kişiliğinin dildeki yansımasıdır.
( ) Duruluk, anlatımın süslü ve gösterişli olmasıdır.
( ) Özgünlük, anlatımın benzerlerinden farklı olmasıdır.

4 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **gereksiz sözcük** kullanıldığı için duruluk bozulmuştur?

A) Toplantıya yaklaşık on kadar kişi katıldı.
B) Toplantıya on kişi katıldı.
C) Toplantı saat üçte başladı.
D) Katılımcılar görüşlerini sırayla anlattı.
E) Toplantı iki saat sürdü.

5 "Annem beni kardeşimden çok sever."
Bu cümlede anlatımın hangi özelliği zedelenmiştir?

A) Duruluk B) Yalınlık C) Açıklık D) Doğallık E) Özgünlük

6 Aşağıdaki boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.
a) Anlatımın yapmacıktan uzak, içten olmasına ..... denir.
b) Anlatımın hiçbir engele takılmadan akmasına ..... denir.
c) Yazarın kendine özgü söyleyiş biçimine ..... denir.

7 "Nazlı bahar nefesinin, zümrüt çayırların ipek halılarına serpiştirdiği elmas şebnemlerin, fecrin altın şualarıyla raks ettiği o bîhemta seher vaktinde, kalbimin nâzik telleri hüzünle titriyordu."
Bu cümle anlatımın hangi özelliği bakımından **en çok** eleştirilebilir?

A) Tutarlılık B) Özgünlük C) Nesnellik D) Yalınlık E) Diyalog

8 "Hayatımda hiç yalan söylemedim; yalnızca bazen işime gelmediğinde gerçeği biraz değiştirdim."
Bu cümlede anlatımın hangi özelliği bozulmuştur?

A) Yalınlık B) Akıcılık C) Duruluk D) Tutarlılık E) Doğallık

9 "Sabah erkenden kalktım. Çimenler çiy içindeydi. Güneş yeni doğuyordu. İçimde tuhaf bir hüzün vardı."
Bu parçanın üslubuyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Uzun ve iç içe geçmiş cümleler kullanılmıştır.
B) Yabancı kökenli ağır sözcükler ağır basmaktadır.
C) Kısa cümleler ve sade bir dil kullanılmıştır.
D) Anlatım süslü ve gösterişlidir.
E) Karakterler karşılıklı konuşturulmuştur.

10 "Yaz tatilinde köye geri döndüğümüzde birbirimize karşılıklı olarak sarıldık." cümlesindeki gereksiz sözcükleri bulup cümleyi yeniden yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **açıklık** sağlanamamıştır?

A) Ahmet'i senden çok özledim.
B) Kitabı yarın sabah getireceğim.
C) Toplantı saat onda başlayacak.
D) Bu yaz ilk kez denize girdim.
E) Kardeşim okulun voleybol takımına seçildi.

12 Bir yazar için "Onun cümleleri başka hiçbir yazara benzemez; tek bir paragrafından bile kim olduğunu anlarsınız." deniyor.
Bu sözlerde yazarın hangi yönü vurgulanmaktadır?

A) Duruluk kurallarına uyması
B) Özgün bir üsluba sahip olması
C) Gereksiz sözcük kullanması
D) Tutarsız düşünceler ileri sürmesi
E) Olay örgüsünü uzun tutması

13 Aşağıdaki cümlelerde bozulan anlatım özelliğini yazınız.
a) "Yağmur yağdığı için maç ertelendi ama maç zamanında oynandı."
b) "Bu konuyu yeniden tekrar gözden geçirelim."
c) "Sevgi, gönül bahçemizin ebedî gülistanında açan, mest edici, ruhnüvaz bir çiçektir."

14 Aşağıdakilerden hangisi bir yazarın üslubunu belirleyen ögelerden biri **değildir**?

A) Cümlelerinin uzunluğu
B) Sözcük seçimi
C) Söz sanatlarını kullanma biçimi
D) Kitabının kaç sayfa olduğu
E) Niteleyici sözcüklere yer verme sıklığı

15 "Kızımın yaşadığı sevinç, kelimelerle anlatılamayacak kadar büyüktü; gözleri parlıyor, yerinde duramıyordu."
Bu cümlede anlatımın hangi özelliği öne çıkmaktadır?

A) Tutarsızlık
B) Gereksiz sözcük kullanımı
C) Doğallık ve içtenlik
D) Anlam belirsizliği
E) Yapmacık söyleyiş

16 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Yabancı kökenli sözcüklerin yoğun kullanılması, metnin okunmasını zorlaştırabilir.
( ) Uzun cümleler her zaman anlatım bozukluğudur.
( ) Romanın yapı ve içerik unsurları üslubu belirlemede etkilidir.
( ) Aynı dili kullanan iki yazarın üslubu farklı olabilir.

17 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **akıcılık** ses tekrarları nedeniyle zedelenmiştir?

A) Sabah erkenden yola çıktık.
B) Şişli'deki şişeci Şükrü, şişman şoföre şişeleri şaşkınlıkla şöyle bir gösterdi.
C) Akşam olunca herkes evine döndü.
D) Kitabı bitirince arkadaşıma verdim.
E) Yağmur dinince çocuklar bahçeye koştu.

18 "Nazlı bahar nefesinin, zümrüt çayırların ipek halılarına serpiştirdiği elmas şebnemlerin, fecrin altın şualarıyla raks ettiği o bîhemta seher vaktinde, kalbimin nâzik telleri hüzünle titriyordu."
Bu cümleyi anlamını koruyarak **yalın** bir dille yeniden yazınız.

19 "Bu kararı ortak aldık, bu yüzden sorumluluk tamamen bana ait."
Bu cümlede anlatımın hangi özelliği zedelenmiştir?

A) Tutarlılık B) Yalınlık C) Özgünlük D) Akıcılık E) Açıklık

20 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde duruluk **bozulmamıştır**?

A) Kütüphaneden aldığım kitabı geri iade ettim.
B) Tahminen yaklaşık iki saat bekledik.
C) Hemen ve anında cevap verdi.
D) Gelecekteki geleceğimizi düşünmeliyiz.
E) Kütüphaneden aldığım kitabı iade ettim.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 I. "Yarın gelecek misin, bilmiyorum; belki de gelmezsin."
II. "Aşağı yukarı yaklaşık yarım saat sürdü."
III. "Onun her zaman dürüst olduğunu biliyorum; zaten sık sık yalan söyler."
Bu cümlelerden hangilerinde anlatım özelliklerinden biri bozulmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

22 "Yazarın cümleleri uzun, virgül ve noktalı virgüllerle birbirine bağlanır. Eşyayı ve doğayı anlatırken sıfatları cömertçe kullanır; okur, onun metinlerinde bir tablonun önündeymiş gibi hisseder."
Bu parçada yazarın üslubuyla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Cümlelerinin uzunluğuna
B) Diyaloglara verdiği yere
C) Noktalama tercihlerine
D) Niteleyici sözcük kullanımına
E) Betimlemelerinin okurda uyandırdığı etkiye

23 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla anlam çıktığı için **açıklık** bozulmuştur?

A) Kardeşim üniversiteyi bu yıl bitirdi.
B) Otobüs duraktan sekizde kalktı.
C) Bahçedeki elma ağacı çiçek açtı.
D) Güzel kızın annesiyle konuştum.
E) Kitabın ikinci bölümünü okudum.

24 "Bir yazarın üslubu, parmak izi gibidir."
Bu benzetmeyle üslubun hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Herkeste aynı olması
B) Zamanla tamamen kaybolması
C) Yalnızca şiirde bulunması
D) Öğretilip herkese aynı biçimde aktarılabilmesi
E) Kişiye özgü ve başkalarından ayırt edici olması

---

25 Anlatımın özellikleriyle ilgili
I. Yalınlık, anlatımda söz sanatlarının hiç kullanılmamasıdır.
II. Duruluk, gereksiz sözcük ve ifadelerden arınmışlıktır.
III. Tutarlılık, düşüncelerin birbiriyle çelişmemesidir.
yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

---

26 **1. Yazar:** "Kasaba uyuyordu. Sokaklar boştu. Bir köpek havladı, sonra sustu."
2. Yazar: "Kasaba, gecenin kadife örtüsü altında derin bir uykuya dalmış, ıssız sokaklarında yalnızca uzaktan bir köpeğin yankılanan havlaması dolaşıyordu."
Bu metinlerin üsluplarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Her iki yazar da aynı üslubu kullanmıştır.
B) Birinci yazar söz sanatlarına ağırlık vermiştir.
C) Birinci yazar kısa ve yalın, ikinci yazar uzun ve imgeli cümleler tercih etmiştir.
D) İkinci yazar yalnızca kısa cümleler kullanmıştır.
E) Her iki metinde de tutarlılık bozulmuştur.

---

27 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde **anlatım özellikleri bakımından** bir sorun yoktur?

A) Kütüphanedeki eski kitapları tek tek sildik ve raflara dizdik.
B) Ondan hiç hoşlanmam ama onu çok severim.
C) Yaklaşık beş kadar kitap okudum.
D) Geçen yıl gelecek ay tatile gideceğiz.
E) Aynı konuyu tekrar yeniden ele aldık.

---

28 Bir öğretmen öğrencisinin kompozisyonuna şu notu düşmüştür: "Cümlelerin çok uzun; okurken nefesim kesiliyor, bir yerden sonra neyi anlattığını kaçırıyorum."
Öğretmenin eleştirdiği anlatım özellikleri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tutarlılık ve özgünlük
B) Doğallık ve yalınlık
C) Akıcılık ve açıklık
D) Özgünlük ve doğallık
E) Duruluk ve tutarlılık

29 "Yazar, olayları anlatırken araya kendi yorumlarını hiç katmıyor; sözcüklerini gündelik konuşma dilinden seçiyor, yabancı kökenli sözcüklerden özenle kaçınıyor."
Bu yazarın üslubuyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Sade ve yalın bir anlatımı benimsemiştir.
B) Süslü ve ağır bir dil kullanmaktadır.
C) Uzun, sanatlı cümleleri tercih etmektedir.
D) Anlatımında tutarsızlıklar vardır.
E) Yabancı kökenli sözcükleri bilerek çok kullanmaktadır.

30 Okuduğunuz bir kitabın ya da sevdiğiniz bir yazarın üslubunu **cümle yapısı**, **sözcük seçimi** ve **okurda bıraktığı etki** yönlerinden değerlendiren 3-4 cümlelik bir paragraf yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**